

LECTORI.

Vitam S. Margaritæ, reginæ Scotiæ, recenset Fabricius inter Opera B. Aelredi, « quam, inquit, sed decurtatam, habet Surius ad diem 10 Junii, integriorem Acta Sanctorum ad illam diem. » Quæ tamen in Actis Sanctorum legitur S. Margaritæ Vita non Aelredum, sed Theodoricum monachum Dunelmensem auctorem agnoscit. Fragmenta tantum non nulla affert D. Papebrochius ex libro Aelredi supra recuso De genealogia regum Anglorum. En ipsius Papebrochii verba: « Laurentius Surius, qui in priori anni 1571 editione Margaritam ignoraverat; in secundæ anni 1579 inseruit nescio per quem acceptam Vitam, sub nomine incerti auctoris, præfatus quod eam S. Aelredus abbas primo conscripsit. Opera S. Aelredi Joannes Baleus cent. 2, cap. 99, ex eoque Joannes Pitseus recensentes, Ealredum nominant. In his notatur Vita Margaritæ reginæ, lib. 1; sed eam sibi non esse visam ambo testantur, cum omittunt, quæ alibi addunt, prima illius verba. Inter Scriptores vero decem postea editos ad nosque perlatos, quartus est Ethelredus, atque inter alia ejus ibi scripta Epistola ad illustrem ducem H., id est Henricum, postea Anglorum regem, sanctæ ex filia Mathilde nepotem; cui epistolæ, anno 1144 scriptæ, in volumine prædicto ponitur titulus: Genealogia regum Anglorum. Hic, cum verbotenus eadem reperiam, quæ ad Theodoricum contextum adduntur apud Capgraviu de regina Mathilde, veluti accepta ex ore Davidis, regis ac fratrum natu minimi et testis oculati, vehementer suspicor, nihil de sancta scripsisse illum, nisi quæ in prædicta Genealogia leguntur. Si tamen aliquid amplius scripsit, etiam hoc vehementer optatur. »

POST MEDIUM SÆCULUM

HENRICUS

ARCHIDIACONUS HUNTINGDONENSIS

NOTITIA

(FABRIC., Bibliotheca mediæ et inf. Latin., tom. III, pag. 222)

Henricus, ex Lincolnensi canonico archidiaconus Huntindonensis, Huntenduniensis, sive Huntingtonensis. Vide Baleum II, 82, et Pitseum, p. 211. Scripsit, petitione Alexandri Lincolnensis episcopi, Historiam Anglorum libris VIII ab originibus gentis, et maxime ab Anglorum Saxonumque transitu in Britanniam usque ad obitum Stephani regis, A. C. 1153. Prodiit in H. Savillii Scriptoribus rerum Anglicarum. Lond. 1596, et Francof. typis Wechelianiis 1601, fol., pag. 296. His octo libris, nonum, decimum, undecimum et dodecimum. Henricus addidit, quos maximam partem adhuc ineditos servari in duobus, biblioth. Lambethanæ perpulchris mss. codicibus notavit H. Warthonus præf. ad tom. II Angliæ sacræ, pag. xxix. In his liber nonus agit de sanctis Angliæ et de miraculis eorum. Liber decimus, de summitatibus rerum titulum habet. In præfatione, quam anno 1135 scripsit, de fine mundi disserit. Præfationi succedit epistola ad Henricum regem, ms. etiam in bibliotheca Cottoniana, p. 76, de serie regum et imperatorum Judæorum, Assyriorum, Persarum, Macedonum et Romanorum usque ad imp. Contrarium III, sive ad sua tempora. Dein alia ad Warinum Britonem epistola De origine regum Britannorum a Bruto ad Cadwalladrum, quos in Historia sua prætermiserat, postea autem in Galfridi Arthuri libro apud Beccum invenerat et hanc edidit Dacherius ad calcem Guiberti de Novigento, p. 756. Huic succedit tertia ad Walterum episcopum Wintoniensem, epistola an. 1145, De mundi contemptu per ea quæ ipsi vidimus: seu (ut alius habet codex) De imagine mundi, alius De mundi appetitu, sive De episcopis et viris illustribus sui temporis. Hanc ex utroque codice Lambethano exhibuit, laudatus Warthonus tom. II Angliæ sacræ, pag. 692-702, variantibus alterius lectionibus ad marginem appositis. Eam antea evulgaverat Dacherius in Spicilegio suo, Tom. VIII, pag. 178 (editionis novæ tom. III, pag. 505). Liber undecimus Satyras et epigrammata complectitur; duodecimus, hymnos sacros, lusus amatorios et carmina diversi generis habet. Ex unico hoc Historiarum opere Baleus II, 82, et Pitseus, cap. 204, pag. 212, plus quam viginti libros procuderunt, singulas fere epistolas et carmina pluribus subinde titulis pro arbitrio effectis insignita sæpius recensentes. Videndum an diversum aliquod sit opusculum De provincia Britannia, quod in bibliotheca Cantabrigiepsi publica servari notavit Caveus. Henricus ipse ad Walterum (1) carmina sua memorans, ad ea quæ libro undecimo leguntur, respicit:

(1) Tom. II Angliæ sacræ, pag. 702.

*Henricus tibi ser̄ta gerens, epigrammata primum,
Pr̄elia mox Veneris, Germinu (2) deinde tulit.
Nunc Waltere tibi ser̄o carmen s̄nebre, totus
Alter ub Henrico qui tria ser̄ta tulit.*

Versus autem in laudem Ellsedæ Merciorum dominæ atque (5) Alfredi, petiti sunt ex libro Historiæ Henrici hujus quinto, p. 354 et 352, edit. Wecheliana.

(2) Al., *Gramina.*

(5) Tom. I *Angliæ sacræ*, pag. 207, 208.

HENRICI

ARCHIDIACONI HUNTINGDONENSIS

HISTORIARUM

LIBRI OCTO.

(Henricus SAVILIUS, Rerum Anglicarum Scriptores post Bedam præcipui, Londini 1596,
fol., 167.)

PROLOGUS.

AD ALEXANDRUM LINCOLNIENSEM EPISCOPUM.

Cam in omni fere litterarum studio dulce laboris lenimen et summum doloris solamen, dum vivitur, insitum considerem, tum delectabilius et majoris prærogativa claritatis historiarum splendorem amplectendum crederim. Nihil namque magis in vita egregium quam vitæ calles egregie indagare et frequentare. Ubi autem floridius nitescit virorum fortium magnificentia, prudentium sapientia, justorum judicia, temporatorum modestia, quam in rerum contextu gestarum? audivimus quidem quid Homericam laudans historiam Flaccus intinaverit dicens:

Qui, quid sit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,
Plenius et melius Chrysippo et Crantore dicit.

(HOR. Epist. lib. 1, ep. 2, vers. 3, 4.)

Crantor siquidem et Chrysippus, circa doctrinam morum philosophantes, multis codicibus desudaverunt. Homerus autem velut spectaculo eliquans prudentiam Ulyssis, fortitudinem Agamemnonis, temperantiam Nestoris, justitiam Menelai; et e contra imprudentiam Ajacis, debilitatem Priami, intemperantiam Achillis, injustitiam Paridis, honestum et utile et his contraria lucidius et delectabilius philosophis historiando disseruit. Sed quid in alienis moramur? Vide quo modo sancta doceat historia morum instituta, dum Abraham justitiam assignat, Moysi fortitudinem, Jacob temperantiam, Joseph prudentiam, et contra dum Achab injustitiam, Ozæ invaliditatem, Manasse intemperantiam, Roboam imprudentiam demonstrat. Præsertim, o Deus bone, quantæ humilitatis sax est, quod sanctus Moyses, Deum se protegentem et ulcipientem ut ab hostibus suis averteret, thuris odorantem cum fratre admovens, in medium periculi terribilis se injecit, et pro Maria se blasphemante lacrymas effudit, et pro malevolis semper orando sudavit! Quantæ benignitatis lux est, quod David maledictis, injuriis Simei [al. Cusi] et blasphemis læsus, et irritatus ab eo vehementer, unum et persequentem et debilem armatus et comitatus et fortissimus contra ferri prohibuit; et postea victor et regno restitutus ultionem fieri in eum non permisit? Sic etiam in rebus gestis omnium gentium et nationum, quæ utique Dei judicia sunt, benignitas, munificentia, probitas, cautela, et his similia et contraria non solum spirituales ad bonum accendunt et a malo repellunt, sed et sæculares ad bona sollicitant et in malis muniunt. Historia præterita quasi præsentia visui repræsentat, futura ex præteritis imaginando dijudicat. Habet quidem et præter hæc illustres transactorum notitia dotes, quod ipsa maxims distinguat a